

KORDES ROSEN

Príručka pre nákup a pestovanie ruží

OBSAH:

	<i>strana</i>
<i>Rodinná firma KORDES Rosen se představuje.....</i>	<i>2</i>
<i>Co je růže: čeleď - rod - druh - odrůda (kultivar, sorta).....</i>	<i>3</i>
<i>Kulturní růže - množení.....</i>	<i>4</i>
<i>Skupiny růží.....</i>	<i>5</i>
<i>Historie a šlechtění.....</i>	<i>8</i>
<i>Nároky, stanoviště, půda, hnojení a závlaha.....</i>	<i>9</i>
<i>Výsadba.....</i>	<i>10</i>
<i>Péče a správný řez.....</i>	<i>12</i>
<i>ADR - záruka kvality.....</i>	<i>15</i>
<i>Choroby, škůdci a ochrana.....</i>	<i>16</i>
<i>Právní ochrana odrůdy, jména a genotypu.....</i>	<i>17</i>
<i>Pojmy.....</i>	<i>18</i>
<i>Historické zahradní růže.....</i>	<i>19</i>
<i>Nejčastější otázky.....</i>	<i>20</i>
<i>Křty, názvy a jména.....</i>	<i>21</i>

Rodinná firma KORDES Rosen se představuje

Firma W. Kordes' Söhne (dnes se užívá název Kordes Rosen nebo jen Kordes) byla založena v roce **1887** v německém Elmshornu severně od Hamburgu. Jejím zakladatelem byl Wilhelm Kordes I. Slogan "**Nejkrásnější růže světa**" je vizí a závazkem, který se firma snaží naplňovat již od svého založení.

Společnost Kordes patří mezi nejvýznamnější světové firmy zabývající se šlechtěním a produkcí **zahradních růží**. Mimo to šlechtí a produkuje **řezané růže** a **pokojevé růže** v nádobách pod obchodním názvem '**Kordana**'

Současná generace rodiny Kordes se zasloužila hlavně o úspěchy při šlechtění odolných zahradních růží. **Od roku 1988 nepoužívá při šlechtění žádné chemické ochranné prostředky**. Důkazem vynikajících úspěchů jsou každoroční zisky titulů v mezinárodních testech ADR (viz str. 15).

V sortimentu firmy Kordes naleznete všechny druhy zahradních růží včetně těch, které se výborně uplatní i ve veřejné zeleni. Pět generací rodiny Kordes do dnešních dnů vyšlechtily přes 500 soret zahradních růží.

*Sídlo firmy KORDES Rosen v
Klein Offenseth-Sparrieshoop*

Co je růže: čeleď - rod - druh - odrůda (kultivar, sorta)

Růže (Rosa) je rod rostlin z čeledi růžovitých (*Rosaceae*), s více než 100 druhy (200 - 300 podle různých botaniků), které se v přírodě vyskytují na severní polokouli. Jsou to opadavé, relativně dlouhověké **dřeviny** (50 - 80 let). Jedná se o nízké až středně vysoké **keře** (divoké druhy dosahují výšky 2 - 5 m, kulturní 0,3 - 2,5 m). Jiné druhy jsou poléhavé až plazivé nebo se opírají a šplhají po okolních dřevinách a tím nabývají charakteru popínavých **lián** (divoké druhy dosahují výšky 10 - 15 m, kulturní formy 2,5 - 3 m).

Kořenová soustava je bohatě větvená se zřetelným hlavním a dlouhým křivým kořenem, u některých druhů růží doplněna o mělce kořenicí, někdy i značně dlouhé podzemní výběžky, kterými se rozšiřují do okolí - např. *Růže svraskalá (Rosa rugosa)*

Větve a výhony jsou až na výjimky **ostnité** (výraz trn není morfologicky správný). Mladé větve jsou zelené a proto v nich rovněž probíhá fotosyntéza - díky tomu přežívají rostliny i při silném napadení listů škůdci nebo chorobami.

Listy růží jsou složené, lichozpeřené, nejčastěji tří, pěti, sedmi až devítičetné; na stonku vyrůstají střídavě. Lístky mají obvykle zubaté okraje, na povrchu jsou matné nebo lesklé (obzvláště u šlechtěných kultivarů). K řapíku jsou u báze přirostlé palisty. U růží mírného pásu olistění na zimu opadává. Podzimní zbarvení je obvykle nevýrazně žlutohnědé.

Květy růží jsou oboupohlavné, vyrůstají jednotlivě nebo v květenstvích (květenstvím je **lata** - hrozen hroznů). Květy jsou opylovány hmyzem. Růže kvete na tzv. jednoletém dřevě - tedy na letorostech. **Proto každá sazenice vysázená na jaře pokvete ještě tentýž rok. Květní očko (pupen) vykvetě za 8 - 12 týdnů !!!**

Velikost květů se pohybuje zhruba od 2 do 10 cm, u šlechtěných velkokvětých růží i více. Korunních i kališních plátků je pět (pouze růže sérská je má po čtyřech), u planě rostoucích druhů jsou korunní plátky **jednoduché**, u prošlechtěných kultivarů naopak pomnožené (na úkor pohlavních orgánů - proto netvoří šípky!) a skládají květy **poloplné** či **plné**.

Barva květů divoce rostoucích růží je nejčastěji růžová v různě sytých odstínech, čistě bílá nebo fialově červená; jen několik druhů je žlutých. Z této barevné palety vychází i barvy kulturních kříženců. Růže v přirozené genetické výbavě postrádají vloh pro tvoření modrého pigmentu (přesto má KORDES vynikající 'Novalis' v lila tónu).

Plodem je souplodí nažek uzavřené ve zdužnatělé češuli - **šípku**. Semena většiny druhů růží jsou přeléhavá a před výsevem je tedy nutné je **stratifikovat** - ošetřit chladem.

Kulturní růže - množení

Růže určené k prodeji jsou dvojího druhu podle způsobu množení:

- **Řízkovaná růže** - zakořeňování řízků z matečných rostlin - daná odrůda má vlastní kořeny. Rostliny se pěstují přímo v kontejnerech, ve kterých se i prodávají. Výhodou je rychlé a levné dosažení prodejné sazenice.

Mezi hlavní nevýhody patří: ne každá odrůda je ochotna pustit vlastní kořeny. Vlastní kořeny jsou vždy slabší a ne tak hluboké jako u divokých růží. Rostlina není tak dlouhověká. Hlavní důvod produkce je rychlost a cena - sazenice je hotová za 1 rok.

- **Štěpovaná růže** - hlavním způsobem množení je stále štěpování kulturní odrůdy na vhodnou podnož. Jedná se o velmi pracnou a zdlouhavou činnost, ale je to nejlepší metoda. Délka takového množení je pak 3 roky. To se samozřejmě promítá do ceny sazenice. Jako podnož se používá hlavně domácí růže šípková (*Rosa canina*), která pak předává sazenici i své skvělé vlastnosti - vitalitu, mohutné kořeny, dlouhověkost, odolnost a nenáročnost na pěstování. Růže se většinou očkují v létě na polích, ale možné jsou i jiné metody, např. roubování v zimě ve skleníku a podobně.

Hotové růže pěstované na polích se vydobývají na podzim - **ve druhé polovině října (!)** - a prodávají jako tzv. **prostokořenné**. **Zde je nutno varovat před sazenicemi, které se vydobudou dříve (tento nešvar dělají některé produkční firmy z obchodních důvodů - aby dodaly sazenice do obchodu dříve) - taková rostlina nestihla ukončit vegetační cyklus a je velmi oslabená, nezřídka i mrtvá.**

Aby se prostokořenná sazenice dobře transportovala, udržovala, ošetřovala a sázela, vyvinula firma KORDES systém kontejnerů **PLANT- O - FIX**. Jedná se v podstatě o dobře zabalenou prostokořennou sazenici, která má již kořeny v půdě a rašelinovém obalu, se kterým se i sází.

Skupiny růží

- **Základní dělení růží je na:** - botanické (plané, přírodní, divoké)
 - šlechtěné (zahradní, kulturní)

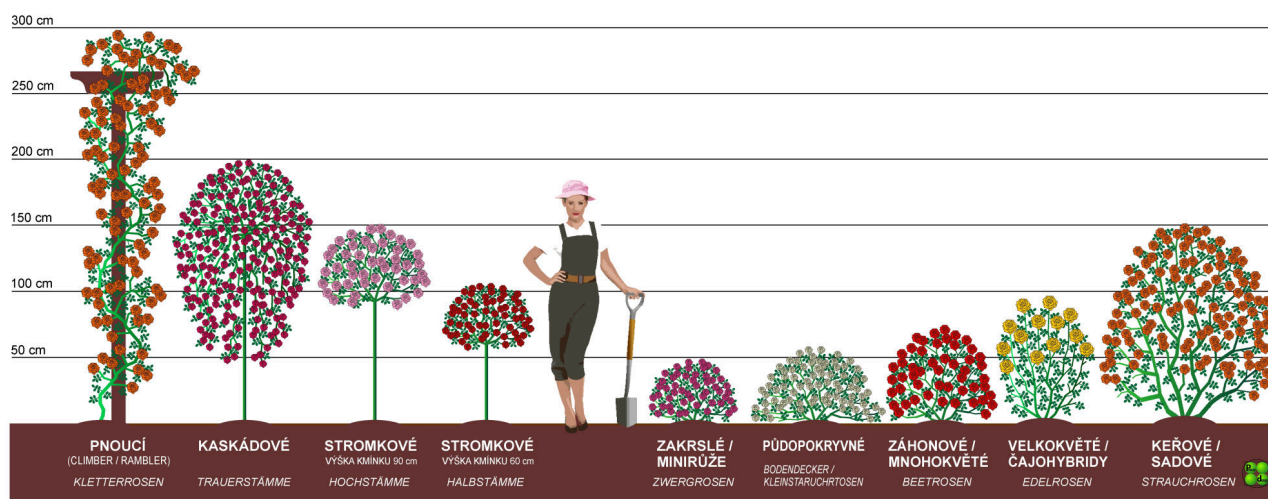
Botanické růže jsou původní druhy růží rostoucí volně v přírodě. Jsou většinou robustními keři s jednoduchými květy v barvě růžové a bílé a květy s pěti korunními plátky. Kvetou obvykle pouze na počátku léta, ale jsou zajímavé i na podzim svými plody - šípky. Jedná se například o růži šípkovou, sivou, galskou, Hugovu, lesklou, omějskou, bedrníkolistou, svraskalou, stolistou a mnoho dalších. Některé se nabízí i v komerčním sortimentu.

- Dělení zahradních růží podle stáří šlechtění:

Růžím vyšlechtěným do roku **1867** se říká **historické růže** (str. 19), po tomto roce se jedná o tzv. **moderní růže** (1867 byl uveden na trh první čajohybrid nazvaný 'La France').

- Dělení zahradních růží podle vzrůstu, charakteru a habitu do skupin:

Jedná se o ustálenou mezinárodní konvenci vyhovující obchodu s růžemi a pro orientaci v sortimentu jak prodejců, tak nakupujících:

- **Zwergrosen - Zakrslé / mini růže** - nízké keříčky do 40 - 50 cm - bohatě a stále kvetoucí. Hodí se na malé zahrádky, skalky, do nádob na balkony a terasy, jako předsadba vyšších růží a trvalek

- **Kleinstrauchrosen - Půdopokryvné růže** - kromě plazivých a poléhavých sem řadíme i husté a kompaktně rostoucí keříčky dobře kryjící půdní povrch. Jsou nenáročné, odolné a bohatě kvetoucí. Hodí se do záhonů, na zídky, do nádob a na svahy. Výška je 30 - 60 cm podle odrůdy

- **Beetrosen - Mnohokvěté / záhonové (floribundy a polyantky) růže** - bohatě kvetoucí keříky s nejširší škálou barev a velikostí květů. Velikost je od 50 do 100 cm. Je to základní skupina záhonových růží, kde si vybere každý. Tvoří kostru pro osázení záhonů a do kombinací s jinými růžemi, trvalkami i drobnějšími dřevinami

- **Edelrosen - Velkokvěté (čajohybridy) růže** - "nejvyšší" třída s typickými velkými a ušlechtilé tvarovanými květy, často i omamnou vůní. Dlouhé a rovné stonky nesou jednotlivé květy nebo květenství. Hodí se do záhonů a k řezu. Výška je 70 - 100 cm. Do této skupiny se řadí i tzv. **grandiflory** - to jsou růže charakteru velkokvětých, ale na konci stonků mohou mít po více než jednom květu

- **Strauchrosen - Keřové / sadové růže** - mohutnější kvetoucí keře dorůstající 1 až 2 metry. Hodí se do větších skupin v kombinaci s jinými růžemi nebo většími trvalkami a dřevinami. Vyniknou i jako samostatně stojící solitery

- **Kletterrosen - Popínavé (pnoucí) růže** - dělíme je na **climbery** a **ramblery**. Climber je klasická šlechtěná popínavka dorůstající 2,5 - 3 m. Kvete opakovaně a má mnoho barev a typů květů. Rambler je divoká, vitální a samopnoucí růže kvetoucí jen jednou v červnu / červenci a dosahující až 8 a více metrů

- **Stromkové a kaskádové růže** - na kmínek různé výšky (planá růže) se očkují nejrozličnější kulturní odrůdy, podle kterých má stromková růže svůj charakter - od velkokvětých až po plazivé a popínavé, které pak přemisají až k zemi (kaskádové růže)

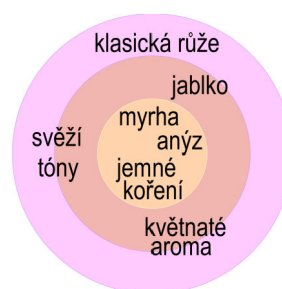
Je třeba si uvědomit, že zařazení jednotlivých kultivarů do příslušné skupiny je pouze orientační a někdy diskutabilní. Rozhoduje o tom většinou sám šlechtitel a proto se to respektuje - má na to plné právo, je to jeho "výrobek".

- Dělení z důvodu vylepšení marketingu - poptávky na trhu

Toto dělení slučuje různé kultivary často i různého charakteru do skupin podle nejrůznějších výrazných vlastností jako je typ květů (např. romantický), stupeň odolnosti proti chorobám (jen ADR růže), vhodnost pro veřejnou zeleň a podobně:

Parfuma - prémiová skupina, která kvalitativně výrazně převyšuje ostatní ne v jedné, ale ve všech ohledech. Především musí výrazně vonět, mít vynikající zdraví a samozřejmě krásu květů. Tato elitní třída je malá a exkluzivní a tomu odpovídá i cena. Je to vrchol šlechtitelské práce. Součástí této kolekce je i profesionální analýza vůní, která je u každé sorty vyjádřena tzv. Kordesovým kruhem vůní, což je popis jednotlivých vůní v kořenu, srdci a hlavě vůně podobně jak to známe u parfémů

Kordesův kruh vůní pro růži Madame Anisette

Klettermaxe (maxipopínavky) - skupina všestranně nejlepších popínavých růží

Märchenrosen (pohádkové růže) - skupina růží napříč sortimentem, které vykazují nostalgický a romantický charakter - především typem květů

Rigo Rosen (rigo růže) - skupina nejodolnějších růží určená do nejtvrdějších podmínek s minimální péčí, jako je veřejná zeleň, větší nádoby, málo slunce a vláhy. Všechny růže této skupiny mají ADR

Eleganza - skupina nej kvalitnějších velkokvětých růží

Nektargarten - skupina s charakterem planých a přírodních růží. Díky jednoduchým květům nabízí nektar a pyl pro celou řadu užitečného hmyzu, především včel. Jsou to tedy "ekologické" růže blízké přírodě. Na podzim přináší šípky a tím podtrhují svoji užitečnost i pro jiné účely - potrava ptáků, zpracování v kuchyni

Lilliputs - skupina zdravých a odolných zakrslých růží určených primárně do nádob na terasy a balkony, ale též na skalky a podobně.

Historie a šlechtění

Růže zaujímá v dějinách lidstva mimořádné postavení. Mytické postavení zaujímala již před 5000 lety v čínské kultuře, uctívána byla Řeky a Římany v antické době, ve středověku byla nejen léčivou rostlinou, ale i jedním ze symbolů Panny Marie.

Řádné šlechtění v našem slova smyslu započalo v polovině 19. století ve Francii, kde již předtím Manželka Napoleona I., císařovna Josefína, na svém zámku Malmaison soustředila od roku 1809 největší sbírku růží čítající na 300 druhů a odrůd. Rovněž dovoz čínské růže do Evropy (1781 do botanické zahrady v Leydenu) přinesl základ pro budoucí šlechtění. Tato růže posloužila jako jeden z rodičů pro křížení s evropskými a asijskými druhy. Bez ní bychom tu neměli dnešní velkokvěté odrůdy a dokonce ani žlutou barvu květů...

Důležitým impulzem bylo také objevení a zveřejnění **Mendelových dědičných zákonů**, které umožnily pochopit zákonitosti křížení.

Dnešní šlechtění se v podstatě neliší od toho původního. Stále je třeba ručně křížit (opylit) nadějně rodiče a pak dlouze vybírat ty nejlepší potomky. Firma Kordes každoročně vysévá asi 1 milion (!) semen. Z nich vyroste kolem půl milionu rostlin, ze kterých po 10 letech (!) selekce zůstane 5 - 10 jedinců, kteří jsou

perspektivní pro produkci a trh. **Šlechtění jedné nové odrůdy tedy trvá 10 let!**

Aby bylo dosaženo co nejlepších výsledků v odolnosti budoucích výpěstků, nepoužívá firma Kordes při šlechtění ani na testovacích polích po celou dobu selekce **žádné chemické ochranné prostředky.**

*Produkční pole firmy KORDES s růží
Grossherzogin Luise*

Nároky, stanoviště, půda, hnojení a závlaha

Růže je v podstatě nenáročná rostlina bez speciálních nároků, ale pokud se má ukázat v nejlepším světle, vyplatí se jí poskytnout co nejideálnější podmínky. Není to až tak těžké.

Růže má sice ráda **slunce**, ale nepotřebuje ho celý den. Stačí **5 hodin denně**.

Stanoviště by mělo být vzdušné, což umožní rychlé osušení vlhkých listů. Sálající teplo v blízkosti jižní stěny domu není vhodné - podporuje rychlé odkvétání, vláhový deficit a napadení škůdci jako jsou mšice a svilušky, které mají suché horko rády. Kvalitní odrůdy prospívají dobře i v polostínu.

Půda by měla být propustná a hluboká, jílovito-písčítá, malý obsah drobnějších kamínků nevadí, pokud zároveň drenážují. Na organickou složku nejsou příliš náročné, důležitější je dostatek vzduchu v půdě. **Růže má hluboké kořeny - 1,5 m a více**. Půdní reakci má ráda neutrální až mírně kyselou, tedy **6,5 - 7 pH**.

Hnojení: Aby růže dobře prospívala a kvetla, potřebuje dostatek živin. Hnojíme 2x - 3x za sezónu. Nejprve po jarním stříhu v březnu / dubnu, pak před hlavním kvetením začátkem června a ještě na konci srpna / zač. září před druhou vlnou kvetení. První dvě hnojení mají mít vyrovnaný poměr hlavních živin, tedy NPK včetně stopových prvků (nedostatek železa (Fe) vede ke chlorózám), při posledním hnojení pak omezíme dusík, aby pletiva do zimy dobře vyžrála a nehrozilo namrzání výhonů.

Závlaha je důležitá první dva roky po výsadbě, než růže dobře prokoření do větší hloubky, kde si již pak vodu najde sama. Přesto i potom podle potřeby v extrémních situacích raději zalejeme. Vždy větší množství vody v delších časových intervalech, aby se voda dostala do hlubších vrstev.

Snažíme se nepotřísnit listy v době, když není jistota, že rychle oschnou. Nejlepší termín je brzy ráno.

Informace na etiketě:

Na rubu etiket firmy KORDES Rosen jsou

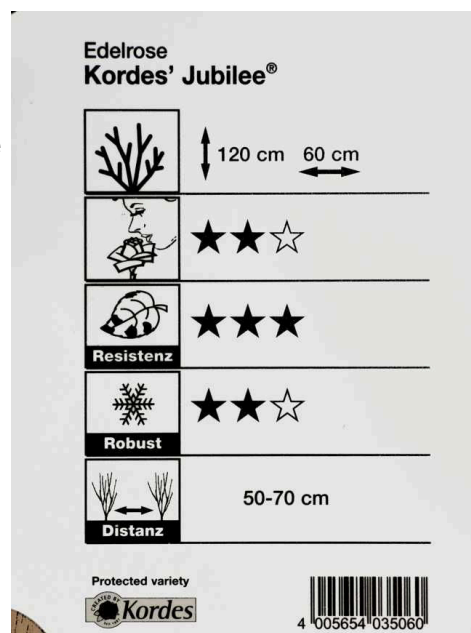
piktogramy s údaji o odrůdě: (nově **B** (Breite - šířka)

H (Höhe - výška)), **vůně** (Duft), **odolnost proti**

chorobám (Resistenz) **odolnost proti mrazu** (Robust),

spou při sázení (Distanz) a podobně.

Čím více začerněných hvězdiček, tím lepší, větší, odolnější

Výsadba

Hlavní rozdíl oproti běžným zvyklostem s jinými rostlinami je ten, že se růže nesází stejně hluboko jako je v kontejneru! Jediným vodítkem je **místo štěpování - to musí být cca 5 cm (3prsty) pod úrovní povrchu záhonu!** Díky tomu je nejcennější část růže chráněna proti mechanickému poškození, dále proti mrazu, větru, vysychání a UV záření. Toto tzv. "utopení" růže **nemá** vliv na tvorbu **planých výhonů**, které někdy vyrůstají z podnože. Tvorba planých výhonů je prostě vlastnost té konkrétní podnože (jsou množeny generativně - ze semene) a tím je každá trochu jiná a může mít k tomu sklony. Určitý vliv na to může mít i poškození naštěpované odrůdy, špatně přirostlé očko a podobně. **Spon** více růží vedle sebe se řídí konečnou předpokládanou šířkou sousedících rostlin (šířka je uvedena na etiketě příslušné odrůdy). Sečteme obě šířky a podělíme dvěma, výsledek je pak vzdálenost středů rostlin od sebe.

Správné sázení růží KORDES ve 2L kontejneru PLANT-O-FIX s bioobalem

SPRÁVNÉ SÁZENÍ RŮŽÍ

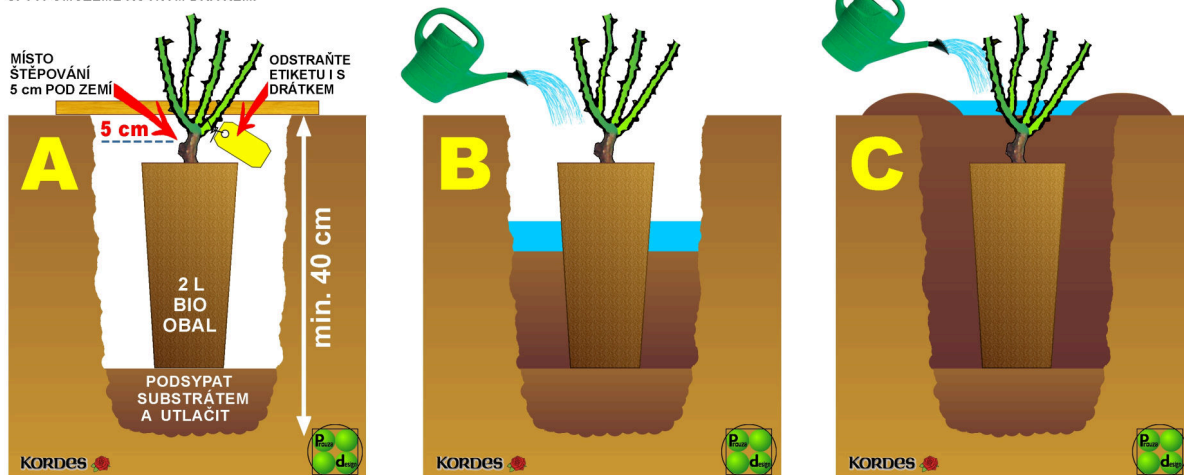
(KONTEJNEROVANÁ SAZENICE 2L S BIOOBALEM)

Růže sázejte tak, aby místo štěpování bylo cca 3 - 5 cm pod úrovní povrchu záhonu do lehčího, mírně kyselého a propustného substrátu s jílovou složkou.

HLOUBKA VÝSADBY V KONTEJNERU NENÍ URČUJÍCÍ!
PŘI URČOVÁNÍ HLOUBKY SÁZENÍ SI VYPOMŮŽEME ROVNÝM DŘÍVKEM.

KORDES ROSEN

Správné sázení růží KORDES v 5L a větších kontejnerech

SPRÁVNÉ SÁZENÍ RŮŽÍ (KONTEJNEROVANÁ SAZENICE)

KORDES ROSEN

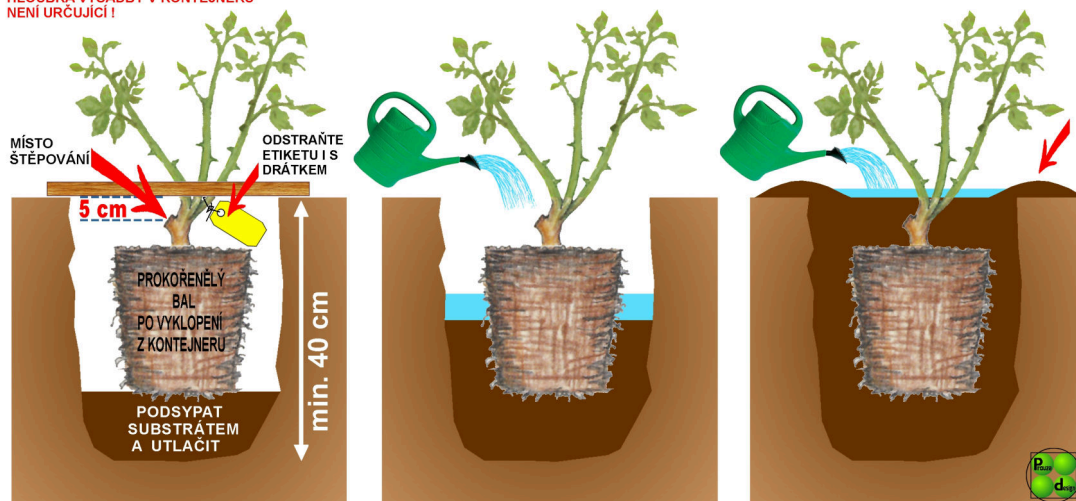
Růže sázejte tak, aby místo štěpování bylo cca 3 - 5 cm pod úroveň povrchu záhonu do lehčího, mírně kyselého a propustného substrátu s jílovou složkou.

PŘI URČOVÁNÍ HLOUBKY SÁZENÍ SI VYPOMŮŽEME ROVNÝM DŘÍVKEM

HLOUBKA VÝSADBY V KONTEJNERU NENÍ URČUJÍCÍ!

POSTUPNĚ ZASYPÁVEJTE SUBSTRÁTEM A UTLÁČUJTE, V POLOVINĚ ZALEJTE A POČKEJTE, AŽ VODA VSÁKNE, PAK POKRAČUJTE V ZASYPÁVÁNÍ

NA POVRCHU VYTVOŘTE MISKU PRO ZALÉVÁNÍ

Výsadba růže po růži. Sázet některé druhy rostlin (včetně růží) po sobě na stejné místo nepřináší dobré výsledky, pokud nesplníme určité podmínky. V půdě zůstávají různá rezidua z kořenů a také například hád'átka, která se mohou stát nepříjemným a těžko hubitelným škůdcem pro nové rostliny. Nejdůležitější je výměna půdy na místě staré růže. Veškerou půdu odstraníme do hloubky 40 - 50 cm v jámě široké 40 x 40 cm. Do této jámy dáme novou a nekontaminovanou půdu s přídatkem dlouhodobého hnojiva, např. rohovinu.

Firma KORDES pěstuje růže na stejných polích až po 10-ti letech. Po vydobytí jedné várky růží je na těchto pozemcích vyseta letnička aksamitník (nejlepší je odrůda Ground control), která má schopnost půdu zbavit reziduí a škůdců po růžích, především hád'átek.. Po zbytek času jsou pole využívána ke vhodným zemědělským účelům.

Péče a správný řez

zlatice - Forsythia

Jarní stříh

Hlavní péčí je jarní stříh (**NE** podzimní !), který je opředen mnoha mýty a nepřesnostmi.

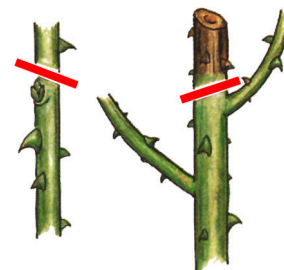
Růže stříháme až na jaře, kdy již nehrozí poškození v důsledku zimních rozmarů počasí.

Podle pana **Thomase Prolla** (od 1996 vedoucí šlechtitel u firmy Kordes) je ideální termín pro stříh doba, kdy **začíná nakvétat zlatice (Forsythia)**, což je od konce března do dubna podle počasí. Nejde tedy o kalendářní termín, příroda si o to řekne sama. Nevadí, i když již v růži proudí míza. Růže nejen že dobře snášejí řez, ale přímo ho vyžadují, neboť se tím rostlina zároveň i neustále zmlazuje.

Růže řežeme radikálně tak, abychom odstraňovali slabé a přestálé výhony. Hluboký řez zároveň neustále nutí rostlinu k vyhánění nových výhonů odspodu a tím keř nevyholuje a udržuje si pěknou a kompaktní formu typickou pro jednotlivé skupiny.

PRAVIDLA ŘEZU

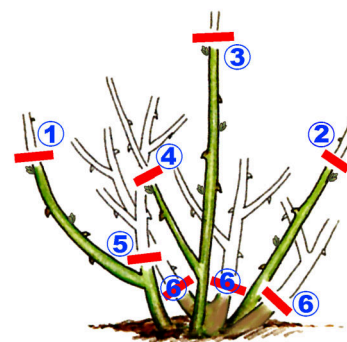
Řez vedeme vždy mírně šikmo jen několik milimetrů (3-5mm) nad očkem nebo nad rozvětvením. Ne ale příliš těsně, to by mohl pupen zaschnout.

Obecně si základní pravidla vysvětlíme na nejběžnější podobě růže, kterou jsou menší či větší keře ze skupiny mnohokvětých (floribundy a polyantky), velkokvětých (čajohybridy), zakrslých (mini) a keřových (sadové).

1 + 2 Snažíme se o to, aby se rostlina rozvětvovala do šířky a aby byla zavětvena a olistěna již od země. Toho dosáhneme tím, že boční výhony řežeme nad očkem, které směřuje ven z korunky.

3 Výhon směřující nahoru zakrátíme na vhodnou výšku, která se liší podle věku odrůdy a druhu: U běžných druhů je to od 20 cm do 30 cm, u větších keřových 30 – 50 cm, u zakrslých 10 – 20 cm.

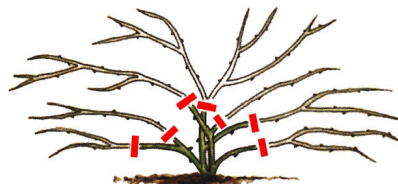
4 Výhony vhodně a pravidelně vyplňující keřík ponecháme a hlouběji zakrátíme, aby se ještě rozvětvily.

5 Odřežeme výhony, které se kříží a nadměrně rostlinu zahušťují.

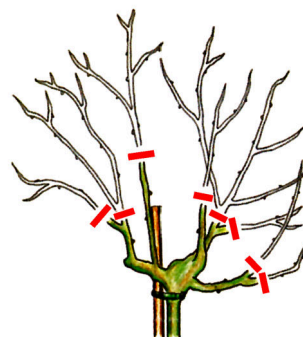
6 U starších rostlin odstraňujeme staré dřevo (silné zdřevnatělé a hnědočerné části) až u země, což se nazývá zmlazování. Tím podpoříme tvorbu nových výhonů, které lépe kvetou. Začínáme cca 5 let po výsadbě.

Řez půdopokryvných růží je velmi jednoduchý.

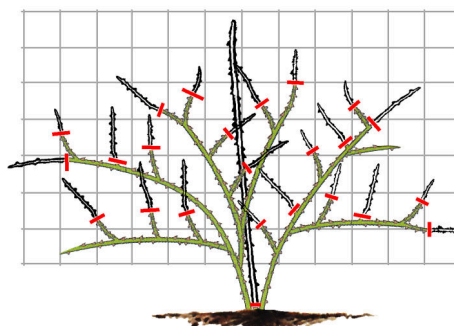
Dokonce se ve veřejné zeleni používají motorové plotostříhy, které rostliny sníží na 10 – 15 cm. Na vlastní zahradě si s tím můžete dát větší práci a použít klasické nůžky.

Stromkové růže se řezou razantně každým rokem, cca 10 cm – 20 cm od místa štěpování na kmínku. Cílem je vytvořit kompaktní dobře zavětvenou pravidelnou korunku, která lépe odolá rozmarům počasí – především silnému větru. Nezapomeňte vždy zkontrolovat úvazek kmínku k opoře, aby nedošlo k „zaškrcení“.

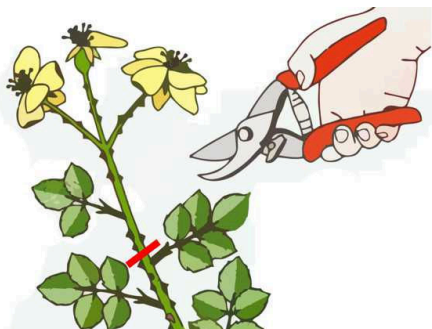
Popínavé růže se dělí na climbery a ramblery: Climbery jsou běžné zahradní odrůdy dorůstající 2,5 - 4 m. Kvetou především na výhonech, které nerostou přímo vzhůru. Proto se snažte podpořit tvorbu krátkých bočních výhonů – čím je vodorovnější, tím lépe. Staré výhony odstraňte až u země.

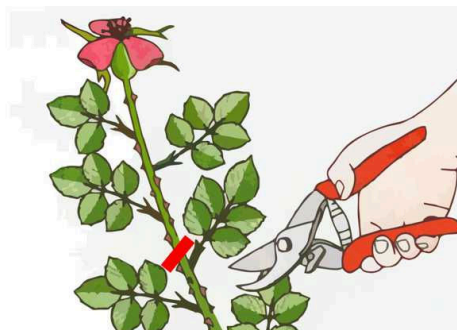
Ramblery jsou jednou kvetoucí divoké odrůdy, které dorůstají až 8 m a jsou schopny se samy pnout po nejrůznějších oporách. Tyto typy se téměř neošetřují, pouze se odstraňuje zmrzlé a poškozené dřevo.

Letní řez

Další péče spočívá v letním řezu. Během vegetace již do růže zasahujeme jen velmi mírně, abychom ji zbytečně nevysilovali. Omezujeme se na odstraňování odkvetlých částí, přičemž vrchol výhonu odstraníme jen k tzv. prvnímu pravému listu - to jest **k prvnímu pětičetnému** (pod květem bývá několik trojčetných). Do zbytku rostliny zasahujeme jen v případě nutnosti. U velkokvětých odrůd můžeme stříhat hlouběji, aby se nové výhony s květy příliš nevytahovaly.

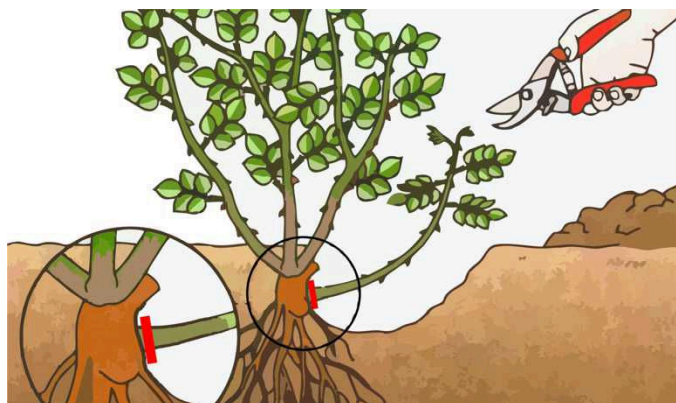
mnohokvětá růže

velkokvětá růže

Plané výhony

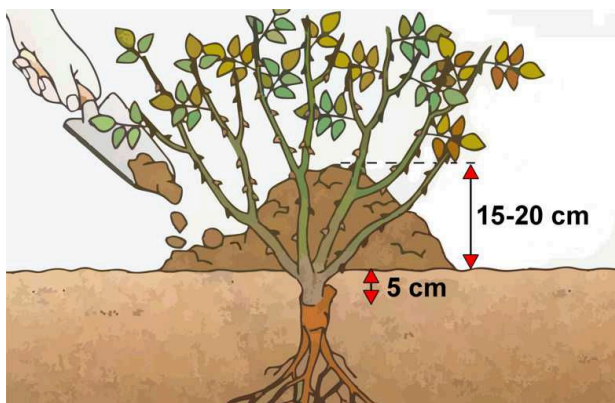
Během vegetace se mohou u některých jedinců vyskytovat **plané výhony** vyrůstající z podnože. Jedná se o šípkovou růži a poznáte ji podle světlé barvy listů a samozřejmě typických květů. Jedná se o vlastnost konkrétní podnože a nezbyvá než tyto výhony odstraňovat co nejhlouběji - viz obrázek.

Zimní ochrana

Dalším důležitým opatřením je **příprava růže na zimu**. Spočívá především v zasypaní středu rostliny lehkým substrátem, jemným mulčem z kůry, dobře rozloženým hnojem, vyzrálým kompostem. Nakopčení z okolí rostliny se nedoporučuje, hrozí poškození kořenů pod povrchem. Tento úkon provedeme před příchodem silnějších mrazů. Při jarním řezu pak hromádku jen rozhrneme.

Abychom mohli na podzim kolem rostliny lépe pracovat (zvláště pokud je jich více vedle sebe), je možné si rostliny lehce upravit stříhem, ale jen co je nutné. Nezapomínejme, že vše, co je zelené žije a transpiruje i v chladnějších časech.

Zasypaní středu rostliny

Stromkové růže je nejlépe na zimu zabalit (korunku) do prodyšné bílé geotextilie nebo do chvojí

ADR - záruka kvality (www.adr-rose.de)

ADR - Allgemeine Deutsche Rosenneuheitenprüfung (Všeobecná německá zkouška novinek růží). Tyto zkoušky jsou nejnáročnější a nejprestižnější na světě. Nezávislá organizace zde anonymně hodnotí kvalitu zahradních růží z celého světa na **11-ti klimaticky odlišných místech** Německa po dobu **3 let** podle mnoha kritérií: krása, bohatost a působení květů, odkvétání, vůně, forma a vitalita růstu, odolnost vůči dešti, slunci, mrazu, snadnost pěstování. Jedním z velmi stěžejních a sledovaných vlastností je odolnost proti houbovým chorobám, především černé skvrnitosti a padlí. **Po celou dobu zkoušky se nepoužívají žádné ochranné prostředky!**

Pouze ta růže, která na konci zkoušky vykazuje určitý vysoký počet bodů, obdrží prestižní označení ADR. Firma Kordes je s převahou držitelem největšího počtu udělených ADR ze všech světových konkurenčních společností.

Choroby, škůdci a ochrana

Nejlepší ochrana růží proti houbovým chorobám je výběr zdravé a odolné odrůdy.

Dalším důležitým opatřením proti napadení chorobami je celková kondice rostliny, která je odvislá od **stanoviště** (půda, závlaha, slunce, vzdušnost) a od **péče** jí věnované, kde hlavním opatřením je **optimální hnojení, stříh a zimní ochrana**.

Mezi hlavní choroby počítáme **černou skvrnitost, padlí růžové, nepravé padlí a rez**.

Preventivně lze na jaře aplikovat přípravky na bázi síry, některé zároveň působí i jako hnojivo a proti roztočům a podobně : SULKA EXTRA, další jsou např: SULFOMAX, KUMULUS, SULIKOL, TALENT. V pozdějším období po olistění (květen) lze aplikovat přípravky proti padlí, plísním a rzi např. ORTIVA, KUPRIKOL, NOVOZIR a podobně.

- Na tomto místě je třeba zdůraznit, že růže KORDES jsou nejzdravější a nejodolnější v celosvětovém měřítku. Proto za běžných podmínek nevyžadují žádnou chemickou ochranu proti houbovým chorobám. Informace o přípravcích je pouze doplněk k celkovému pohledu na možné situace. Výběr přípravků je pouze orientační. Na trh se uvádějí stále nové a proto je třeba tuto informaci stále aktualizovat a doplňovat.

Proti **živočišným škůdcům** se rostlina sama může chránit jen omezeně. Napadení závisí na průběhu počasí (horko a sucho to podporují), stanovišti (atak z okolí), přirozených nepřátelích (slunéčka požírají mšice) a doprovodných rostlinách - levandule a aksamitníky jsou osvědčení pomocníci růží. Pokud je napadení silnější: na mšice stačí je rozetřít mezi prsty, ale takové svlušky už potřebují chemický postřik, např. Mospilan.

Mezi hlavní škůdce patří: **mšice, svlušky, pilatka listová, pilatka dřevná, pilatka prýtová, pidikřísek, obaleč růžový, květostas jahodníkový, zobonoska**.

Na mnohé z těchto škůdců zabírají jen silné systemické jedy, které pronikají do pletiv a jsou rozváděny v rostlině. Na růže se většinou používají stejné přípravky jako na ostatní rostliny, například Zolone 35 EC, Actellic 50 EC, Nurelle D, Marshal 25 EC a další.

Jako preventivní opatření zle doporučit i důslednou a rychlou likvidaci (spálení) všech zbytků z růží, odstříhnuté výhony, listy i květy

Právní ochrana odrůdy, jména a genotypu

Vzhledem k tomu, že vyšlechtění nové odrůdy růže je nesmírně náročná a drahá záležitost, je v zájmu šlechtitele si tento "výrobek" chránit proti nelegálnímu množení a prodeji. Bez souhlasu majitelů práv na konkrétní odrůdu je zakázáno jakékoliv množení, kopírování a prodej takové růže. K zajištění ochrany slouží mezinárodní registrace a patentování odrůdy. Tato registrace je zpoplatněna a stojí nemalé finanční prostředky.

Předmětem ochrany je jednak **jméno** odrůdy a také její **genotyp**. Každá z těchto ochran má jiné působení.

Jméno je chráněno tak dlouho, jak si to majitel práv přeje a samozřejmě platí poplatky. V té době nesmí žádný jiný producent nebo šlechtitel použít stejné jméno pro svůj produkt - jméno je zapsáno v mezinárodním seznamu jmen.

Genotypem rozumíme soubor genetických informací uložených v sekvenci DNA. Tato informace je jedinečná a přesně charakterizuje danou odrůdu. Zde je ochranná lhůta 25 let. Po této době se může daná odrůda množit bez nutnosti licence, ale ne pod původním jménem, pokud je stále chráněno.

Pokud chce někdo jiný (jiná firma) určitou odrůdu množit v době, kdy je chráněna, musí požádat majitele práv o tzv. licenci na množení a pěstování. Tato licence je zpoplatněna podle podmínek majitelů práv.

Kultivar popínavé růže 'New Dawn' se v roce 1930 stal první rostlinou, na niž byla uplatněna patentová právní ochrana.

Pojmy

Tyto odborné pojmy byly dříve více užívány a sloužily k určení charakteru růží (vzrůst a velikost, tvar a velikost květů apod.). Dnes se více vžilo používat pro popis růže zařazení do určité skupiny (str. 5). Běžně se ale i s těmito pojmy stále pracuje a jsou dobrým doplňkem při popisu konkrétní růže.

- **Čajohybridy**: moderní odrůdy záhonových růží vyšlechtěné z remontantek a čajových růží. Vyznačují se vzpřímeným růstem, řídkým olistěním, dlouhou dobou kvetení a velkými, plnými květy nesenými zpravidla po jednom až několika na rovných, pevných výhonech. Ze všech skupin růží mají nejširší škálu barev, mnohé z nich i výrazně voní.

Pravděpodobně nejslavnějším čajohybridem je kultivar 'Gloria Dei' (v anglosaských zemích zvaný 'Peace') uvedený na trh na počest ukončení druhé světové války (1945).

- **Polyantky** a polyanthybridy: kříženci evropských remontantek s importovanou růží mnohokvětou (po níž zdělily jako rozpoznatelný znak mj. hřebínkovitě zpeřené palisty), od 80. let 19. století šlechtěné v evropském prostředí. Jedná se o vzrůstově menší, dlouho kvetoucí záhonové růže s desítkami drobných květů v bohatých květenstvích, které obvykle nevoní.

- **Floribundy**: vznikly hybridizací dvou výše zmíněných typů; vzrůstově menší, spíše rozložitě rostoucí růže charakterem podobné čajohybridům, s větším množstvím větších a bohatých květů na stonku, někdy voní.

- **Grandiflory**: potomci dalšího křížení floribund s čajohybridy v USA. Cílem bylo dosáhnout většího množství velkých a bohatých květů.

- **Anglické růže**: tato skupina je uměle vytvořena na základě podobných typů květů a zahrnuje vyšší záhonové, keřové i popínavé sorty. Jsou prací anglického šlechtitele Davida Austina, který od 60. let křížil růže s cílem vyhovět dobové nostalgii po "starých dobrých časech" a zkombinovat půvab starých evropských odrůd s moderními požadavky na opakované kvetení a barevnou škálu. Obliba těchto růží má však sestupnou tendenci, protože **nevykazují dostatečnou odolnost proti houbovým chorobám.**

Historické zahradní růže

Historické odrůdy vznikaly před vyšlechtěním moderních hybridních odrůd - před rokem **1867**. V prostředí Evropy a Blízkého východu se zprvu jednalo výhradně o křížence růže keltské a jejich potomky. Jsou to jednou ročně kvetoucí, odolné, nenáročné keře s intenzivně vonícími květy, jejichž barevná paleta sahá od čistě bílé přes růžovou po odstíny červené a fialové. Teprve pozdější introdukce šlechtěných růží čínské provenience koncem 18. století přinesla jednak vlohy pro **opakované kvetení**, jednak nové odstíny barev, především **žluté a oranžové**.

Kříženci a varianty růže keltské: růže lékařská (*Rosa gallica* 'Officinalis') oblíbená ve středověkých klášterních zahradách; růže bílá (*Rosa x alba*), růže damašské (*Rosa x damascena*), růže stolistá (*Rosa x centifolia*) a množství jejich dalších kultivarů; jejich nápadnou variantou byly tzv. „mechové růže“ se značně zžláznatělými (jakoby zmechovatělými) kališními lístky

Čínské růže: kultivary a kříženci růže čínské, do Evropy převezeny koncem 18. století (1781 do botanické zahrady v Leydenu) a šlechtěny se starými evropskými odrůdami

Čajové růže: kultivary růže vonné (*Rosa x odorata*, kříženec růže čínské a obrovské), s květy nažloutlé barvy a vonícími po černém čaji

Bourbonské růže: vznikly na Réunionu ze spontánního křížence růže čínské a damašské v kvetoucím živém plotu; dnes se pěstují již jen zřídka

Portlandské růže: stojí na počátku šlechtění starých evropských odrůd s čínskými kultivary v 19. století

Noisettky: první opakovaně kvetoucí kultivary vzniklé na počátku 19. století v Americe z kříženců růže čínské a mošusové (*Rosa moschata*); popínavého charakteru, v evropských podmínkách silně choulostivé. Velké obliby požívaly v 19. století, dnes již prakticky zaniklá skupina

Remontantky (v anglickém prostředí nazývány Hybrid perpetuals): vyšlechtěny v 19. století pro opakované kvetení ze široké škály předchůdců

Lambertky: též kříženci růže mošusové a mnohokvěté; odolné, silně aromatické růže s květy v bohatých květenstvích

Pernetky: kříženci žluté růže *Rosa foetida* s atraktivními květy, nicméně nevonné a náchylné k chorobám, již začátkem 20. století zanikly dalším křížením s čajovými hybridy, do jejichž barevné palety ovšem dodaly do té doby chybějící žlutou

Nejčastější otázky

Jaké půdy má růže nejraději?

Vzhledem k tomu, že převážná většina nabízených kulturních odrůd je naštěpovaná na divoké šípkové růži, má i podobné nároky jako ona. Podívejte se, kde, jak a v jakých půdách roste planý šípek v přírodě. Často jsou to velmi mizerné půdy, kamenité a suché - ve škarpě u cesty, na okraji lesa, na stráni, na remízku mezi poli. Hlavní společnou vlastností jsou ale propustné, dobře drenážované a minerální substráty s velkým podílem vzduchu v půdě.

Co je to stolistá růže? Babička ji měla na zahrádce...

Za tzv. "stolistou" růži se dnes vydává velké množství druhů a odrůd růží.

Růže stolistá (*Rosa × centifolia*) je vyšlechtěný kříženec z rodu růže. Patří mezi okrasné a silně vonící růže. K jejímu vzniku přispěly druhy: růže keltská, damažská, šípková, mošusová. Její kořeny vedou pravděpodobně do oblasti Malé Asie a Kavkazu; v Evropě se objevila v 16. století a byla zde dále šlechtěna. Dříve bývala značně oblíbená a hojně pěstována na venkovských zahradách a hřbitovech, dnes se již v kultuře vyskytuje jen ojediněle.

Co je to čajová růže?

Výraz "čajová růže" je obecně chápán různě. Nejčastěji se lidé domnívají, že je to podle čajové barvy květů. Jiní si to spojují se skupinou velkokvětých růží - tzv. čajohybridů. V obou případech mají částečně pravdu. Správně se jedná o kultivary růže vonné (*Rosa x odorata*, kříženec růže čínské a obrovské) s květy nažloutlé barvy a vonícími po černém čaji.

Rosa x odorata 'Mutabilis'

Křty, názvy a jména

Každá odrůda růže má své jedinečné jméno, ale existují výjimky z pravidla. Někdy se setkáme s tím, že jedna odrůda nese jmen více nebo že jedno jméno nese více různých růží.

V prvním případě **více jmen pro jednu růži** je toto motivováno tím, že určité jméno je v některých zemích špatně vyslovitelné, zní nelibě a podobně. Typická jsou některá německá jména, která jsou pro Ne-Němce téměř nevyslovitelná. Jiným důvodem je popularizace růží KORDES a růží obecně v určité zemi. Z tohoto důvodu byly pokřtěny některé růže nově pro Českou a Slovenskou republiku. Jedná se o 3 odrůdy:

- Schöne Koblenzerin má český název **Marie Rottrová** (pokřtěna 2011)
- Flora Colonia / Kölner Flora má český název **Flora Olomouc** (pokřtěna 2015)
- Bentheimer Gold má český název **Pálava** (pokřtěna 2016)

Při importu sazenic růží z Německa do Česko - Slovenska může někdy dojít k omylu při expedici a nebudou dodány etikety s českými názvy, ale s původními. V takovém případě je potřeba tyto růže doplnit o český název, protože ho zákazníci budou takto hledat.

Speciální růží je **Rosengräfin Marie Henriette** z kolekce Parfuma, která je pojmenovaná po slavné slovenské rodačce z Dolné Krupé, hraběnce Marii Henrietě Chotkové. Přesto, že je jméno původem česko-slovenským, je tento název i jediným mezinárodním pojmenováním této růže. Růže byla slavnostně pokřtěna v Dolné Krupé v roce 2013.

Existuje i verze, že **jedno jméno nese více různých růží**. Vždy se ale jedná o zcela jinou kategorii růží - například záhonová růže a skleníková růže určená pouze k produkci řezaných květů. Šlechtitel používá tuto možnost z toho důvodu, že má již toto jméno za nemalé peníze registrované a chráněné, takže ušetří náklady a jedno jméno použije pro více svých růží.

Slavnostního pokřtění růže **Marie Rottrová**
v zahraniím centru Chládek v Praze
Střešovicích se dne 25. 6. 2011 zúčastnila
osobně i paní Rottrová

Dne 8. 6. 2013 byla na zámku v
Doné Krupé na Slovensku pokřtěna
mnohokvětá růže
Rosengräfin Marie Henriette

Dne 3. 6. 2016 byla ve Velkých
Pavlovicích ve vinařském penzionu André
slavnostně pokřtěna záhonová růže
Pálava. Zároveň zde bylo otevřeno
rozárium s 600 keři růží KORDES v 50
odrůdách.